

Frischsenterets diskusjonsseminar

Tom Rådahl

21. mars 2024

Hva vet vi og hva trenger vi

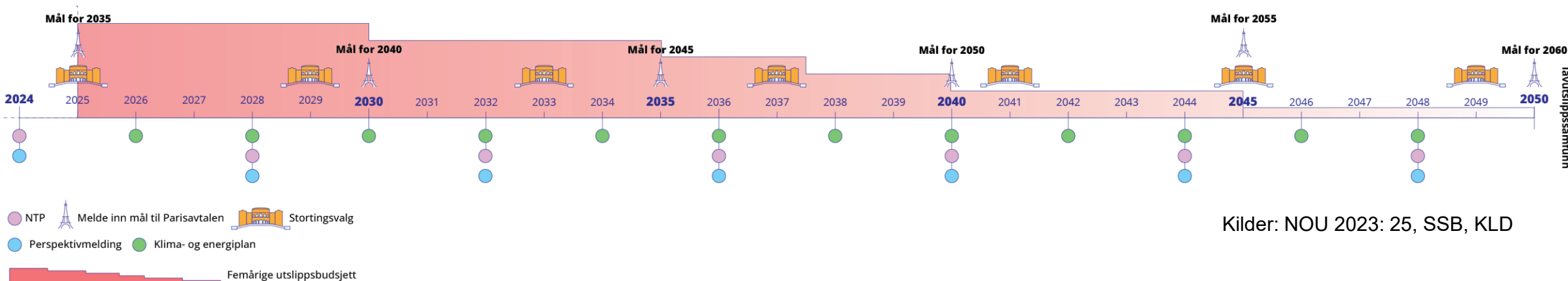
- Klimautvalget 2050 (NOU 2023: 25): «*Tenke lengre, bredere og mer systematisk*»:
 - Likevekter kan vi – trenger analyser av overgangen mellom likevekter
 - Kobling natur/arealer og klima – og opp mot andre samfunns mål
 - Analyser av enkeltproblem i en perfekt verden kan vi – analyser av mange problemer som skal løses samtidig er interessant

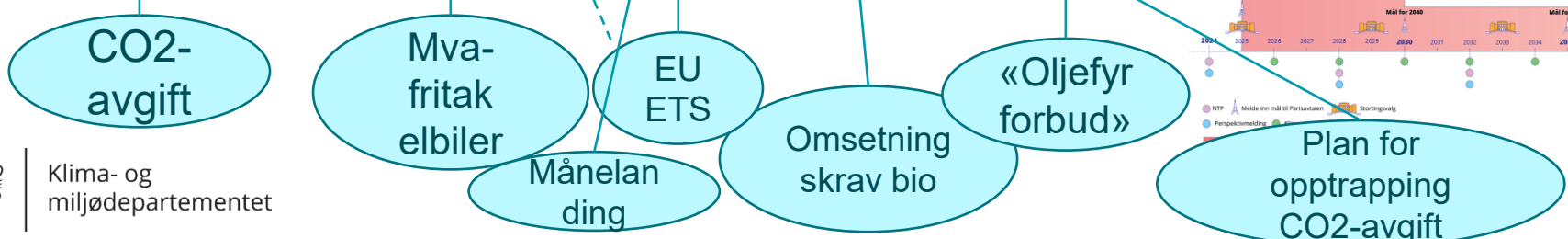
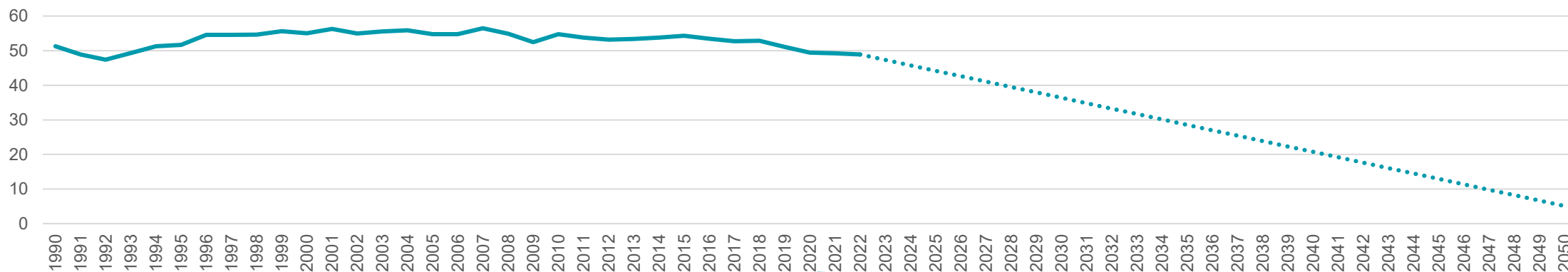
Utgangspunktet er vår tids største fellesglobale utfordringer: natur og klima - som vi har begrenset tid til å løse

- Så godt som alle utslipp skal fjernes til 2050 i så mange land som mulig samtidig som naturmangfoldet skal bevares – også i Norge
 - Dette er også reflektert i norske og andre lands mål
- Stor usikkerhet knyttet til konsekvensene av naturtap og klimaendringer; kostnader, sikkerhet, helse, vippepunkter, irreversibilitet
- Natur: komplekse biologiske prosesser som er grunnlaget for økonomien
- Klima: Tidssdimensjonen for utslippskutt avgjørende; kutt i dag mer verdt enn kutt senere
 - Og risikoen knyttet til «overshoot»- strategier er svært stor
 - Og gradvis omstilling gir mindre kostnader enn brå (alt annet like)

Tidsperspektivet

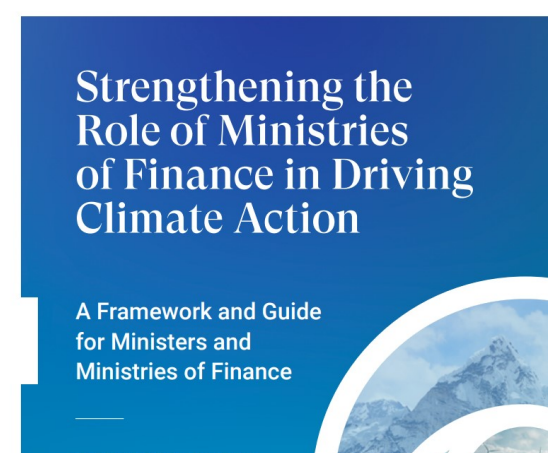
Kilder: NOU 2023: 25, SSB, KLD

The Coalition of Finance Ministers for Climate Action

“...wide recognition that Finance Ministers and Ministries hold critical policy tools for driving climate action through economic, fiscal and financial policies.”

“A range of barriers are hampering the engagement of Ministries of Finance in the climate agenda, from failing to view climate action as a unique long-term growth and investment opportunity to unwillingness to confront risk aversion to new spending commitments. These perceptions are compounded by capacity constraints and the view that climate is a narrow environmental rather than fundamental economic issue.”

BUILDING CAPABILITIES AND CAPACITY TO ACT

1. Dedicated Ministry of Finance strategies and strengthened mandates for climate action.
2. Building dedicated capacity for climate action.
3. Active engagement in inter-agency and stakeholder coordination efforts.
4. Investing in skills and expertise.
5. Revamping economic tools, data and decision-making approaches.

CORE POLICIES

6. Introducing fiscal policies to transform macroeconomic incentives for climate action.
7. Using the budget and public financial management to drive transformation in all sectors of the economy.
8. Redesigning the tax system for net zero and climate resilience.
9. Raising, steering and blending finance for investment at unprecedented speed and scale.
10. Leveraging international climate finance.

WORKING WITH OTHERS

11. Mainstreaming climate action into national growth and development strategies.
12. Active engagement in national climate strategies.
13. Developing sustainable, inclusive and resilient investment strategies.
14. Driving the green transformation of state-owned enterprises, national development banks, and sovereign wealth funds in cooperation with central banks.
15. Developing just transition plans and policies.

MAINSTREAMING CLIMATE ACTION INTO MINISTRY OF FINANCE CORE FUNCTIONS AND CAPABILITIES

Source: Authors

The Helsinki Principles (HPs) are outlined on page 1 above.

Økonomisk forskning og klimautfordringen – *first best*

- Nyttig å vite hva first best i en ideell (for økonomer) verden er - men må også vite hva som er first best gitt:

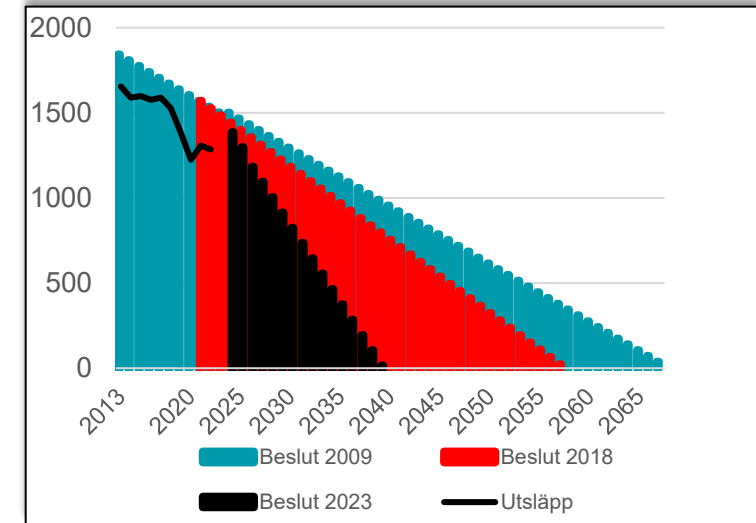
- Mange samfunns mål skal nås samtidig
- Fordelingsvirkninger
- Stiavhengighet
- Markedssvikt (eksternaliteter, fellesgoder og imperfekt konkurranse)
- Pris ikke alltid mulig eller effektivt, og alle aktører er ikke alltid rasjonelle

➤ **Kritikk av eksisterende politikk lite nyttig om alternativet kun er teoretisk optimal prising**

➤ **En effektiv politikk er ikke effektiv om den ikke kan gjennomføres**

**EU ETS - Utgivning av utsläppsrätter
miljoner ton**

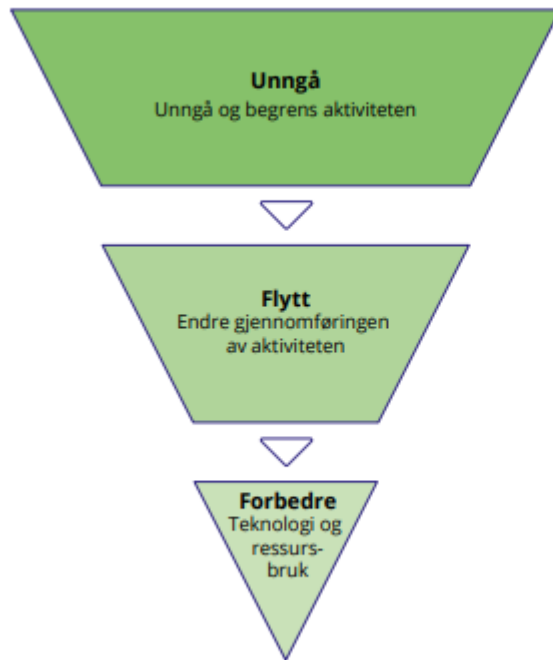

Kilde: John Hassler

Økonomisk forskning og klimautfordringen - *modellering*

- Svært nyttig med modellering av kostnader og nytte - men de vil aldri være en fasit eller normative, og må ikke presenteres som det
- Hvordan likevekt ser ut og sammenligning av to likevekter nyttig, men overgangen mellom likevekter viktigere politisk (og faktisk)
 - Og er vi i likevekt i utgangspunktet?
- Og utfordringene knyttet til first best allerede nevnt
- **Modellresultater må tolkes med forsiktighet og suppleres med andre metodiske tilnærminger. Forutsetninger og begrensninger må komme tydelig fram**

Unngå – Flytte - Forbedre

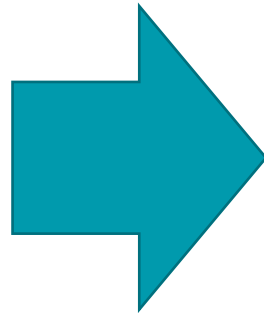

Figur 3.13 Rammeverket for tiltak – unngå, flytte, forbedre.
Kilde: Klimautvalget 2050

Minor < ----- Technological Change -----> Major	Technological Change Pathway <ul style="list-style-type: none"> • Main technologies substituted • Competence destroying innovation • Existing institutional logic • Reorientation in capabilities • Incumbents are challenged 	Radical Transformation Pathway <ul style="list-style-type: none"> • Main technologies substituted • Competence destroying innovation • New institutional logic • Reorientation in capabilities and mindsets • Incumbents are severely challenged
	Incremental Innovation Pathway <ul style="list-style-type: none"> • Main technologies reinforced • Competence enhancing innovation • Existing institutional logic • Reorientation in routines • Incumbents not challenged 	Social Change Pathway <ul style="list-style-type: none"> • Main technologies reinforced • Competence enhancing innovation • New institutional logic • Reorientation in mindsets • Incumbents very challenged
Minor < ----- Architectural/Socio-institutional Change -----> Major		

Hva slags underlag trenger vi for å utvikle politikken?

Eksempler

Vurderinger nytt mål

Helhetlige konsekvenser

Virkemiddelutredninger

Planlagt politikk/mårettede satsinger

Trenger mer forskning!

- Effektiv politikk gitt virkeligheten
 - Stivhengighet
 - Knappe ressurser inkludert areal
 - Verdien av teknologiutvikling
 - Fordelingsvirkninger
 - Hvordan flere mål kan håndteres samtidig, for eksempel natur og klima
 - Verdsetting av natur
 - Hvordan økonomiske virkemidler best kan virke sammen med andre virkemidler som regulering
 - Mer tverrfaglig forskning
- **Mye kompetanse i departementer og direktorater – eksperter på politikk og regelverk i Norge og EU – ta kontakt!**

Klima- og
miljødepartementet